

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík, 20.5.2020
Tilvísun: 20200500480

Kt. 420169- 3889

Umsögn ríkisskattstjóra um breytingu á lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og lögum um skráningu raunverulegra eigenda (ráðstafanir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka) - 709. mál, þskj 1217

Ríkisskattstjóri hefur þann 5. maí sl. móttengið tölvupóst frá nefndasviði Alþingis þar sem embættinu er gefinn kostur á að veita umsögn um ofangreint þingmál. Telur ríkisskattstjóri tilefni til eftirfarandi athugasemda:

I.

Með 1. gr. frumvarpsins eru gerðar breytingar á gildissviði laga nr. 140/2018, um peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka (pþl.). Ríkisskattstjóri telur mjög til bóta sú ráðstöfun skv. b-lið 1. gr. að fella „bifreiðasala“ undir n-lið 1. mgr. 2. gr. nógildandi pþl., sbr. sjónarmið þau sem fram koma í greinargerð með frumvarpinu. Að því sögðu, og með vísan til reynslu embættisins af framkvæmd pþl. síðan þau voru sett, telur embættið tilefni til enn frekari breytinga á því hvaða aðilar falli skilyrðislaust undir gildissvið laganna, óháð öllum fjárhæðarmörkum.

Það er mat ríkisskattstjóra að aðilar, sem gætu fallið undir r-lið 1. mgr. 2. gr. pþl., skilgreini sig gjarnan ranglega utan gildissviðs þeirra eða eru óvissir um réttarstöðu sína. Þykir rétt að taka fram í því samhengi að fjórða og fimmta peningaþvættistilskipunum Evrópuþingsins og -ráðsins, nr. 2015/849 og 2018/843, gera einungis lágmarkskröfur til aðildarríkja og því er heimil innleiðing strangari reglna, telji aðildarríki þörf á.

Með vísan til framangreinds telur embættið rétt að fella eftirfarandi atvinnugreinar sérstaklega undir pþl. með skýrum hætti og án tillits til fjárhæðarmarkna:

- listmunasalar, listmunagallerí og uppboðshús, (p-liður);
- skartgripa- og gullsalar, (r-liður sbr. athugasemdir við 2. gr. þingmáls nr. 314 sem varð að pþl. á 149. löggjafarþingi); og
- fasteignafélög, hvort sem starfsemi snýst um beina leigu eða sölu þessara félaga á fasteignum (n-liður)

Í staflidum p, r og n yrðu fjárhæðarviðmið felld úr lagatextanum en r-liðurinn gæti eftir sem áður staðið sem uppsöfnunarliður með upphafsorðunum: „Önnur starfsemi ótalin hér að ofan, þar sem lögaðilar og einstaklingar sem í atvinnuskyni eiga viðskipti . . .“

Ofangreindar breytingar yrðu til þess að skýra og skerpa lagalega stöðu viðkomandi aðila og einfalda og auðvelda áhættumiðað eftirlit með viðkomandi starfsstéttum.

II.

Með 8. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að komið sé á fót skrá um eigendur innlánsreikninga og greiðslureikninga og leigutaka greiðsluhólfa. Samkvæmt ummælum í greinargerð er gert ráð fyrir að ráðherra komi slíkri skrá á fót með reglugerð, og að jafnframt sé með reglugerð stjórnvöldum öðrum en starfsmönnum skrifstofu fjármálagerna lögreglu, t.a.m. ríkisskattstjóra, veittur aðgangur að skránni. Ljóst er að fyrirhuguð skrá skv. 8. gr. mun innihalda mikið magn fjárhags- og persónuupplýsingar einstaklinga sem væntanlega verða varin þagnarskyldu þess stjórnvalds sem sinnir skráarhaldi.

Það er mat ríkisskattstjóra að réttara væri að fram kæmi í lagatextanum sjálfum hvaða stofnun sé ætlað það hlutverk að starfrækja slíka skrá um bankareikninga og hafa eftirlit með notkun hennar. Þá þurfi heimildir annarra stjórnvalda til aðgangs að slíkri skrá að vera lögbundnar og sérstaklega þurfi að taka fram að ákvæði annarra laga um trúnaðar- og þagnarskyldu skráarhaldara (stjórnvalds) víki fyrir slíkum aðgangsheimildum. Sömuleiðis þurfi að lögfesta samhliða upplýsingaskyldu aðila til skráarhaldara að trúnaður standi slíkri skyldu ekki í vegi, en t.a.m. er hvergi í frumvarpinu vikið að þagnarskylduákvæði 1. mgr. 58. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, sjá til hliðsjónar 6. mgr. 19. gr. laga um innheimtu opinberra skatta og gjalda nr. 150/2019 og 5. mgr. 94. gr. laga um tekjuskatt nr. 90/2003. Ekki verði í ljósi lögmætisreglunnar tekið á þessum grundvallaratriðum í reglugerð sem ráðherra setur.

Þá verður að telja í ljósi þess að skráarhald og notkun skrárinnar mun fela í sér umfangsmikla skráningu og vinnslu persónuupplýsinga, og jafnvel tengingu við samtengda skrá innan Evrópska efnahagssvæðisins, að betur færi að um fyrirkomulag hennar sé fjallað í settum lögum og þar talin með tæmandi hætti þau stjórnvöld sem skuli hafa að henni aðgang, sbr. umfjöllun í fyrri efnisgrein. sbr. og 3. og 5. tl. 1. mgr. 9. gr. laga nr. 90/2018, um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Þá bendir ríkisskattstjóri á að sumar þær stofnanir sem munu hafa með skrána að gera falla undir lög nr. 75/2019 laga, um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi en aðrar undir framangreind lög nr. 90/2018.

III.

Ríkisskattstjóri bendir á að misritun virðist hafa orðið í lagatílvísun í athugasemd með 12. gr. frumvarpsins þar sem vísað er til 2. mgr. 10. gr. laga nr. 82/2019 um skráningu raunverulegra eigenda en ætti að vera 2. mgr. 4. gr. laganna.

Virðingarfyllt,
f. h. ríkisskattstjóra



Ingvar J. Rögnvaldsson



Helga Valborg Steinarsdóttir